

Domenico Starnone Kepponen

WSOY

DOMENICO
STARNONE

Kepponen

SUOMENTANUT

LEENA TAAVITSAINEN-PETÄJÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Italiankielinen alkuteos
Scherzetto

© 2016 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino
The Finnish rights have been acquired through Immaterial Agents.
Suomenkielisen laitoksen © Leena Taavitsainen–Petäjä ja WSOY 2019

ISBN 978-951-0-43179-5

PAINETTU EU:SSA

Sisällys

ENSIMMÄINEN LUKU 7

TOINEN LUKU 71

KOLMAS LUKU 151

LIITE: ILOINEN ILVEILIJÄ 203

Ensimmäinen luku

I.

Eräänä iltana Betta soitti minulle tavallistakin hermostuneempana ja kysyi, olisinko halukas hoitamaan poikaa sillä aikaa kun hän ja hänen aviomiehensä osallistuisivat matemaatikkojen konferenssiin Cagliariassa. Olin asunut pari vuosikymmentä Milanossa eikä minua innostanut ajatus Napoliin lähdistä, majoittumisesta vanhaan asuntoon, jonka olin perinyt vanhemmiltani ja jossa tyttäreni oli asunut jo ennen naimisiinmenoaan. Olin yli seitsemänkymmenen enkä ollut pitkän leskeyden myötä enää tottunut asumaan toisten nurkissa, oloni oli mukava vain omassa sängyssä ja omassa kylpyhuoneessa. Lisäksi minulle oli muutamaa viikkoa aikaisemmin tehty pieni kirurginen toimenpide, josta tuntui olleen enemmän haittaa kuin hyötyä, kuten jo sairaalassa oli käynyt ilmi. Vaikka lääkärit kurkistivatkin aamuin illoin huoneeseeni vakuutellakseen minulle, että kaikki oli sujunut niin kuin pitikin, hemoglobiinini oli alhainen ja rautavarastot vähissä, ja eräänä iltapäivänä olin näkevinäni vastapäisellä seinällä pikkuriikkisiä, laastinvalkoisia päitä, jotka kurkottelivat minua kohti. Minulle tehtiin saman tien

verensiirto, hemoglobiini kohosi hiukan, ja vihdoin viimein minut kotiutettiin. Toipuminen otti silti koville. Minulla oli niin hutera olo aamuisin, että päästäkseni pystyyn minun oli koottava vähäisetkin voimanriipeeni, tarrattava sormilla kiinni reisiin, kallistettava ylävartaloa kuin matkalaukun kantta ja jännitettävä ylä- ja alaraajojen lihaksia niin kovaa, että henkeni salpautui. Ja vasta kun selässä tuntuva vihlonta alkoi helpottaa, saatoin hinata varovaisesti pystyyn koko tukirankani irrottamalla sormet hitaasti reisiltä ja riiputtamalla käsivarsia pitkin kylkiä. Koko tuon ajan kurkustani kuului korinaa, joka lakkasi vasta kun olin lopullisesti vääntäytynyt pystyasentoon. Koska tilanteeni oli mikä oli, lienee ymmärrettävää, että kysyin Bettalta hänen esitettyään pyyntönsä:

»Onko se konferenssi sinulle oikeasti tärkeä?»

»Se on työmatka, isä. Minä pidän johdantopuheenvuoron, Saverion esitelmä taas on seuraavan päivän iltapäivällä.»

»Kauanko te olette poissa?»

»Marraskuun 20:nneistä 23:nteen päivään.»

»Eli minun olisi oltava pojan kanssa neljä päivää?»

»Salli käy aamuisin siistimässä paikat ja laittamassa teille ruokaa. Sitä paitsi Mario on täysin omatoiminen lapsi.»

»Sellaista kolmevuotiasta ei ole, joka olisi täysin omatoiminen.»

»Mario on nelivuotias.»

»Ei nelivuotiastakaan. Se ei kuitenkaan ole asian

pointti, vaan se, että minun on saatava valmiiksi kiireinen työ, enkä ole vielä edes aloittanut.»

»Mikä työ se on?»

»Kuvitus yhteen Henry Jamesin novelliin.»

»Mistä se kertoo?»

»Miehestä, joka palaa vanhaan kotiinsa New Yorkissa ja kohtaa siellä aaveen, toisin sanoen itsensä sellaisena kuin hän olisi ollut, jos hänestä olisi tullut liikemies.»

»Kauanko sinulla kestää luoda hahmot tuontapaista tarinaa varten? Tuloosihan olisi vielä lähes kuukausi, sinulla ei ainakaan pitäisi olla pulaa ajasta. Ja oli miten oli, jollet ole saanut kuvitusta valmiiksi 20:nteen päivään mennessä, voit aina ottaa työt mukaan. Mario on oppinut, ettei saa olla häiriöksi.»

»Edellisellä kerralla hän mankui koko ajan syliini.»

»Kuule, edellisestä kerrasta on kaksi vuotta.»

Hän alkoi motkottaa minulle, muistutti minua puutteistani sekä isänä että isoisänä. Vastasin hänelle lempeästi ja lupasin huolehtia pojasta niin kauan kuin olisi tarpeen. Sen perään hän tiedusteli, milloin olin ajatellut saapua. Koska tyttäreni kuulosti tavallistakin onnettomammalta, koska hän oli sairaalassaoloni aikana soittanut minulle enintään kolme tai neljä kertaa, koska hänen huolenpidon puutteensa oli tuntunut minusta rangaistukselta omasta välinpitämättömyydestäni, tulin luvanneeksi liikoja. Ilmoitin saapuvani Napoliin jo viikkoa ennen konferenssin alkua, jotta poika ehtisi tottua seuraani. Ja lisäsin vielä teeskennellen innostunutta, että minua halutti kovasti nauttia hetki isovanhemmuu-

desta, että hän saattoi lähteä konferenssiin huolettomin mielin, että meillä olisi Marion kanssa taatusti hauskaa yhdessä.

Kuten tavallista, en pystynyt pitämään lupaustani. Toimeksiantajani, nuori kustantaja, suorastaan vainosi minua ja vaati saada tietää, missä pisteessä olin. En ollut loputtoman pitkäksi venyneenä toipilasaikanani saanut aikaiseksi juuri mitään, joten yritin kiireen vilkkaa viimeistellä pari planssia. Mutta eräänä aamuna aloin taas vuotaa verta ja minun oli kiiruhdettava lääkärille. Hän totesi kaiken olevan kunnossa, mutta määräsi minulle silti kontrollikäynnin viikkoa myöhemmin. Tällaisen velvollisuuksien pidätellessä minua pääsin lopulta matkaan vasta marraskuun 18. päivä, toimitettuani kustantajalle kaksi viimeistelemätöntä planssia. Suuntasin rautatieasemalle tuskastuneissa tunnelmissa, mukanani matkalaukku, jonka olin pakannut summamutikassa. Kaiken huipuksi minulla ei ollut Mariolle muuta tuliaista kuin kaksi satukirjaa, jotka olin itse kuvittanut vuosikausia sitten.

Koko matkan ajan minua vaivasivat heikotus, kylmä hiki ja halu palata pikimmiten takaisin Milanoon. Satoi, ja pinnani oli kireällä. Juna puski läpi tuulenpuuskien, sadepisarat pärskivät ikkunaan ja tuhrivat lasin himmeäksi. Pelkäsin monta kertaa, että myrsky suistaisi vaunut raiteiltaan, ja totesin mielessäni, että mitä vanhemmaksi ihminen tulee, sitä hanakammin hän tarraa elämäänsä. Mutta päästyäni perille Napoliin oloni hie-man kohentui, vaikka olikin kylmä ja satoi. Asemalta

poistuttuani olin jo parin minuutin päästä itselleni hyvin tutun kulmatalon kohdalla.

2.

Betta otti minut todella lämpimästi vastaan, vaikka en olisi odottanut sitä häneltä – neljäkymmentävuotiaalta naiselta, joka tasapainotteli päivät pitkät työn ja perheen vaatimusten välillä. Hän osoitti yllättävää huolta vointiani kohtaan ja parahti: oletpa sinä kalpea, oletpa sinä laiha, ja pahoitteli sitä, ettei ollut käynyt katsomassa minua kertaakaan sairaalassa. Koska hän kyseli lääkäreistä ja laboratoriotesteistä silmin nähden huolissaan, aloin ounastella, että hän tahtoi ennen muuta varmistua, ettei pojan uskominen minun huomaani olisi liian suuri riski. Rauhoittelin häntä ja hukutin hänet kohteliaisuuksiin, kehuin hänet maasta taivaaseen niin kuin minulla on ollut tapana hänen lapsuudestaan alkaen.

»Olet kaunis.»

»Enkä ole.»

»Sinähän olet upeampi kuin filmitähdet.»

»Olen läski ja kiukkuinen vanha akka.»

»Oletko sinä tosissasi? En ole vielä eläessäni nähnyt yhtä puoleensavetävää naista. No jaa, luonne tosin on parkkiintunut kuin puunkuori, mutta kun pintaa vähän raaputtaa, sen alta paljastuu sileä, hienosyinen kerros, jossa on samaa hehkua ja kauneutta kuin äidilläsi.»

Saverio oli lähtenyt hakemaan Mariota tarhasta, ja he palaisivat kotiin hetkenä minä hyvänsä. Toivoin, että

Betta patistaisi minut lepäämään hetkeksi huoneeseeni. Harvojen Napolin-vierailujeni aikana minulla oli ollut tapana nukkua tilavassa makuuhuoneessa aivan kylpyhuoneen vieressä. Huoneesta oli pääsy pikku parvekkeelle, joka tökötti kuin laukaisualusta Piazza Garibaldin yllä. Tuossa nimenomaisessa huoneessa olin varttunut sisarusteni kanssa, ja se oli koko asunnon ainoa kolkka, jota en vihannut. Olisin kovin mielelläni vetäytynyt omaan rauhaani ja oikaissut itseni sängylle edes pariaksi minuutiksi. Sen sijaan Betta pidätteli minua keittiössä – minua, matkalaukkua, kangaskassia – ja aloitti taukoamattoman valitusvirren, jonka aiheena oli kaikki mahdollinen, niin työ yliopistolla kuin Mario, niin Saverio, joka sälytti hänen harteilleen kodin ja pojan, kuin lukuisat muut sietämättömät stressin lähteet.

»Isä», hän puuskahti jossakin vaiheessa, »olen *ihan oikeasti* kurkkua myöten täynnä tätä kaikkea.»

Hän seiso i tiskialtaan äärellä huuhtelemassa kasviksia, mutta käännähti nuo sanat lausueaan minua kohti kiertämällä voimakkaasti vartaloaan. Parin sekunnin ajan näin hänet – niin ei ollut vielä koskaan tapahtunut – pelkkänä tuskaisana materiana, jonka minä ja hänen äitinsä ja olimme neljä vuosikymmentä aikaisemmin edesvastuuttomasti tuupanneet maailmaan. Tai ei siis Ada, vaan minä: vaimoni oli kuollut jo aikapäiviä sitten eikä hän enää ollut vastuussa mistään. Betta oli minun, yksin minusta jakautunut suuri solu, jo melkoisen kulu nut solukalvo. Tai sellaiseksi hänet ainakin hetken ajan kuvittelin. Sitten kuului ulko-oven kolahdus. Tyttäreni

ryhdistäytyi kiireesti ja sanoi äänellä, johon sekoittui sekä riemua että tympäännyttä: »No niin, sieltä he saapuvat.» Keittiöön ilmestyi Saverio – tanakka, pönöttävä, leveänaamainen Saverio, valovuosien päässä pitkäraajaisesta, solakasta, rodukkaasta Bettasta – vanavedessään Mario. Poika oli isänsä tavoin lyhytvartinen ja tumma, hänellä oli kaidat kasvot ja suuret silmät, päässään punainen lakki ja yllään tummansininen takki. Sen alla oli päiväkotipuku, jonka kaulaan löysästi solmittu taivaansininen rusetti ryöpsähti valtoimenaan takin miehustalle.

Poika seisoj odottavana paikoillaan pari sekuntia. Hän ei ole perinyt mitään Bettalta, ajattelin, hän on ilmety isänsä. Samaa aikaan tunsin hienoisen ahdistuksen vallassa muuttuvani sanaksi *vaari*, joka materialisoitui pojaa edessä – muukalainen, jolta odotettiin ihmetekoa toisensa perään – ja levitin suurieleisesti käsivarteni. Mario, kehotin, tulepa tervehtimään vaaria, kullamuru, tule nyt, kylläpä sinä olet kasvanut. Poika säntäsi minua kohti, minun oli nostettava hänet käsivarsilleni ja loihdittava sanoihini riemastunut sävy, vaikka ääneni rahisikin ponnistuksesta. Hän rutisti minua kaulasta hyvin pontevasti ja painoi suukon toiselle poskelleni kuin olisi yrittänyt puhkaista sen.

»Ei noin rajusti, sinähän kuristat vaarin», Saverio puuttui tilanteeseen, ja heti sen perään myös Betta, joka komensi poikaa jättämään minut rauhaan.

»Vaari ei karkaa mihinkään. Saatte viettää seuraavat päivät yhdessä aamusta iltaan, ja sitä paitsi sinä myös jaat huoneesi vaarin kanssa.»

Se oli kuin isku vasten kasvoja, sillä olin olettanut, että noin pieni napero nukkuisi edelleen vanhempiansa kanssa. Olin ehtinyt unohtaa vaatineeni itse kauan sitten, että Betta nukkuisi kehdoissa viereisessä huoneessa, vaikka Ada ei saanutkaan unta stressatessaan, ettei kuulisi vauvan itkua tai että imetysvuoro jäisi väliin. Muistin sen vasta nyt, laskiessani pojan lattialle, mutta hillitsin ärtymykseni, sillä en halunnut Marion vaistoavan sitä. Suuntasin kangaskassin luo, jonka olin tultuani jättänyt matkalaukun viereen, ja kaivoin esiin pari pikku kirjaa antaakseni ne hänelle.

»Tulepa katsomaan, mitä toin sinulle», maanittelin. Tuskin olin hipaissut noita kahta kirjaa, kun jälleen kaduin sitä, etten ollut tuonut hänelle mitään sen houkuttelevampaa tuliaista. Pelkäsin hänen pettyvän, mutta poika tarttui kirjoihin innostuneena ja supisi minulle hyvin kohteliaan kiitoksen – kiitos oli ensimmäinen sana, jonka kuulin hänen suustaan – ja alkoi sitten tutkailla kirjojen kansia.

Saverio epäilemättä ajatteli samoin lahjasta kuin minä, että se oli vääränlainen, ja kuulin jo korvissani, kuinka hän myöhemmin tuhahtaisi Bettalle: kuten arvata saattoi, isäsi onnistui taas kerran töppäämään. Sen sijaan hän puhkesi nyt kehuihin:

»Isoisäsi on tärkeä taiteilija, näetkö miten hienoja piirroksia, vaarisi on ne tehnyt.»

»Te voisitte katsella kuvia yhdessä myöhemmin», Betta sanoi, »nyt riisutaan sinulta takki ja käyt pissalla.»

Vastusteltuaan hetken Mario suostui riisuttavaksi,

mutta ei irrotanut koko aikana otettaan tuliais kirjoista. Hän otti ne mukaansa vessaan, kun äiti raahasi hänet sinne väkipakolla, minä puolestani istahdin uudemman kerran vaivaantuneena, sillä en keksinyt mitään sanottavaa väyrykseni. Huomautin jotakin yliopistomaailmasta, opiskelijoista, opettajan ammatin rasittavuudesta. Se oli muistini mukaan ainoa aihe, joka sytytti hänet, ellei mukaan laskettu jalkapalloa, josta minä puolestani en tiennyt mitään. Mutta Saverio ei tarttunut täkyyni, vaan alkoi lähes viipymättä – ihmeekseni, sillä välejämme leimasi pidättyvyys – puhua vähän paisutelluin mutta silti vilpittömin sanakääntein olemassaolonsa turhauttavuudesta.

»Ei hetken helpotusta, ei onnen hetkiä», hän murahti.

»Ainahan tarjolla on sentään onnen hippusia.»

»Eikä ole, vaan pelkkää myrkyä.»

Mutta kun Betta tuli takaisin, hän keskeytti äkisti luottamuksellisen keskustelumme ja jatkoi jorinaansa yliopistosta. Mies ja vaimo hermostuivat pelkästään toistensa näkemisestä. Tyttäreni soimasi Saveriota siitä, että tämä oli jättänyt jälkeensä sotkun, joskaan en ymmärtänyt, mihin hän tarkalleen ottaen viittasi. Samalla hän viestitti minulle ilmeellään nyökätessään kohti Mariota, joka oli juuri ilmestynyt paikalle ja piteli tiukasti kiinni lahjastani: lopputulema on, että *hänestä* kehittyy vielä isäänsäkin pahempi tapaus. Heti sen perään hän raahasi harmistuneena pois matkalaukkuni ja kassini ja sanoi pilkallisesti naurahtaen vaikka vannovansa, että laukuista löytyisivät taatusti kaikki tarpeelliset työvälineeni, mutta ei paitoja, kalsareita tai sukkia.

Kun Betta oli hävinnyt käytävään, poika näytti huojuneelta. Hän laski toisen satukirjan pöydälle, asetteli toisen reisilleni kuin kirjoituspöydälle ikään, avasi kirjan ja alkoi selata sitä sivu kerrallaan. Silittelin hänen hiuksiaan, ja ehkä juuri tuon eleen rohkaisemana hän kysyi naama totisena:

»Vaari, oletko sinä ihan oikeasti piirtänyt kaikki nämä kuvat?»

»Minäpä hyvinkin, ovatko ne sinusta kivoja?»

Hän tuumaili hetken.

»Ne ovat vähän tummia.»

»Tummia?»

»Kyllä. Tee niistä ensi kerralla vähän kirkkaampia.»

Saverio kiiruhti huomauttamaan väliin:

»Miten niin tummia? Eihän niissä ole mitään vikaa.»

»Ne ovat tummia», Mario vänkäsi.

Otin kirjan varovaisesti pois häneltä ja syynäsin muutamia kuvia. Kukaan ei ollut koskaan huomauttanut minulle kuvien tummuudesta. Käännyin pojan puoleen ja sanoin: eivät ne ole tummia, ja jatkoin aavistus närkästyttä äänessäni: mutta jos ne ovat sinun mielestäsi tummia, jotain on silloin pielessä. Selasin kirjaa tarkkaavaisesti ja havaitsin puutteita, joihin en ollut aikaisemmin kiinnittänyt huomiota. Mutisin: voi olla, että syynä on huono painojälki. Ja minua alkoi sapettaa, en ole koskaan voinut sietää sitä, että toiset pilaavat hutiloinnillaan minun työni. Toistin Saveriolle useampaan kertaan: kyllä, kuvat ovat tosiaan tummia, Mario on oikeassa. Sitten aloin huomautella erinäisistä teknisistä

yksityiskohdista ja samalla soimata kaikkia niitä julkaisijoita, jotka vaativat paljon, maksoivat vähän, turmelivat lopputuloksen.

Poika kuunteli minua hetken, kunnes kyllästyi ja kysyi, haluaisinko nähdä hänen lelunsa. Mutta ajatuseni olivat jo kääntyneet toisaalle ja vastasin tyyliä. Tajusin saman tien kieltäytyneeni liian jyrkästi; isä ja poika katsoivat minua häkeltyneinä. Siksi jatkoin: huomenna, pikku mies, vaaria väsyttää.

3.

Samana iltana minulle lopultakin valkeni, että Cagliarin konferenssi soi Bettalle ja Saveriolle ennen muuta tilaisuuden päästä riitelemään vapaasti pojan silmien ja korvien ulottumattomissa. He olivat iltapäivän mittaan kääntyneet toistensa puoleen vain vaihtaakseen pari hasua sanaa – tai pikemmin virallista tiedonantoa – eivätkä he illallisella vaivautuneet puhumaan toisilleen enää lainkaan. He kohdistivat sanansa Mariolle ja minulle, jotta poika saisi tietää kaiken minun loistokkaista saavutuksistani, ja minä vuorostani kaiken hänen loistokkaista saavutuksistaan. Molemmat puhuivat pojalleen lepertämällä ja aloittivat lähes joka kerta *tiesitkö sinä että vaari tai näytävä vaarille*. Mariolle ei jäänyt epäselvyyttä, että olin voittanut monia palkintoja, että olin kuuluisampi kuin Picasso, että huomattavilla henkilöillä oli kotoaan minun teoksiani. Minä puolestani sain kuulla, että Mario osasi vastata kohteliaasti puhelimeen, kirjoittaa

oman nimensä, käyttää kaukosäädintä, viipaloida lihaa ihan oikealla veitsellä, syödä kiukuttelematta lautaselle annostellun ruoan.

Ilta ei tuntunut koskaan päättyvän. Koko aikana poika ei hellittänyt katsettaan minusta ikään kuin haluaisi tallentaa minut muistiinsa siltä varalta, että haihtuisin savuna ilmaan. Kun näytin hänelle pari vanhaa hölmöä pikku tempua, joilla olin viihdyttänyt Bettaa lapsena – leikin, että etu- ja keskisormen väliin puristunut peukaloni oli nenä, jonka olin juuri nykäissyt irti hänen naamaltaan, ja siihen tyyliin – hän hymyili puolittain huvittuneesti, puolittain sääliästä ja sivalsi ilmaa kädellään kuin rangaistakseen minua moisista hölmöyksistä. Kun koitti aika vetäytyä yöpuulle, hän ehdotti: menen nukkumaan vasta sitten, kun vaarikin menee. Silloin vanhemmat puuttuivat tilanteeseen puhutellen poikaansa kuin yhdestä suusta, molemmat äkisti ankarina. Äiti kivahti: nukkumaan mennään silloin kun äiti käskää, isä puolestaan sanoi: on aika käydä levolle, ja osoitti seinäkelloa ikään kuin poika olisi jo osannut kellonajat. Mario hangoitteli hetken vastaan, mutta ei hyötynyt siitä muuta kuin että minä sain katsella, kuinka hän riisuutui ja pani pyjaman päälle ilman apua, pursotti – edelleen ilman apua – hammastahnaa siististi hammasharjaan ja harjasi hampaitaan pienen ikuisuuden.

Katselin tätä näytöstä vaikuttuneena. Toistelin lukuisia kertoja: oletpa sinä etevä, ja Betta puolestaan toisteli minulle: älä kehu häntä pilalle.

»Mutta», hän jatkoi äkisti vakavoituen katsellessaan poikaansa, »Mario on kieltämättä ikäisekseen ihan oikeasti etevä, saatpa vielä nähdä.»

Sitten äiti ja poika ilmoittivat vetäytyvänsä iltasadulle. Laahustin heidän perässään huoneeseen, joka ei enää ollut minun oma huoneeni. Mario ei vielä osannut lukea, mutta – Betta painotti – hän oli jo pitkällä. Kumpikin halusi todistaa tämän minulle, ja niin poika tavasi ääneen pari sanaa äidin pienellä opastuksella. Sillä välin vilkaisin kaipaavana minua varten sijattua hetekaa ja tuumailin, että voisin yhtä hyvin kuunnella satua makuultani. Poika pyysi: älä lähde vielä, vaari, mutta Betta sivuutti hänen pyyntönsä ja sanoi: isä, poistu, me kaksi luemme vielä hetken ja sitten onkin aika nukkua. Hänen sanansa olivat selvä käsky sekä pojalle että minulle.

Poistuin huoneesta ja astuin vastentahtoisesti – missä katkaisija taas olikaan? – pimeään käytävään. En ollut viime aikoina pitänyt pimeästä edes Milanossa. Olin ottanut tavakseni panna päälle kodin kaikki valot, koska leikkauksen jälkeen oli käynyt niin, että pimeys herätti välillä eloon elottoman, ja minusta tuntui kuin huonekalut ja seinät hyökkäisivät päälleni; tästä vaikutelmasta syytin heikentynttä verenkiertoani ja aivojeni hapenpuutetta. Niin astelin pitkän käytävää varovaisesti, seinää rystysillä hapuillen, mutta siitäkään ei ollut apua: näin silti välähdyksen isästäni, joka sukki aina yhtä synkeänä molemmilla käsillä hiuksiaan taaksepäin, äidistä, joka kauhun ja alakulon vuorotellessa muuttui välillä

homssuisesta tuhkimosta huntuhattuiseksi daamiksi, isoäidistäni, joka aivoverenvuodon jälkeen istua tökötti mykkänä paikallaan, *arrugnata*. Sana tarkoittaa Napolin murteella kerälle kiertynyttä, kippuraista ruumista, käyrää kuin nurkkaan ruostumaan unohdettu vesuri.

Keittiö oli koko asunnon ainoa tila, jossa paloivat valot. Siellä istui hyvin pahantuulisena mutta silti valppaana vävyini. Hän osoitti tuolia vieressään, enkä ehtinyt edes istuutua, kun hän jo alkoi kertoa, hiljentäen äänensä miltei kuiskaukseksi, suputtaen suoraan lähes korvaani, kuinka hänen ja Bettan suhde – kaksi vuotta seurustelua, kaksitoista vuotta avoliittoa tässä samassa kodissa, viisi vuotta avioliittoa – oli ajautunut karille. Minun oli täysin turhaa yrittää vaihtaa puheenaihetta tai antaa ymmärtää, ettei minua kiinnostanut kuunnella hänen vuodatustaan. Meillä kahdella ei ollut mitään yhteistä, ja olin kaiken kukkuraksi hänen vaimonsa isä, mutta hän jatkoi yhtä kaikki, hän oli silmin nähden onneton ja tunsu tarvetta purkaa sydäntään. Hän kertoi minulle, että matematiikan laitokselle oli tullut uusi johtaja, jonka tyttäreni oli tuntenut lukioajoista lähtien ja joka oli oikopäätä sekoittanut Bettan pään. Tuo säkenöivä matemaatikko, vaikutusvaltainen mies, oli herättänyt uuteen eloon Bettan, ja tämä oli alkanut nähdä vaivaa ulkomuotonsa eteen, jotta näyttäytyisi joka päivä vielä kauniimpana ja aistikkaampana kuin edellisenä päivänä. Sanalla sanoen yliopisto oli Bettan silmissä nykyisin kuin jättisuuri allas piripinnallaan nektaria, jossa hänen hoikka vartalonsa koko ajan kellui lähes tahtomattaan

kohti tulokkaan mahtavaa ruhoa – Saverion mukaan paksureitistä, möhömahaista ruumista – päästäkseen hipaisemaan sitä, törmätäkseen siihen, hieroutuakseen sitä vasten, kietoutuakseen siihen kiinni, kiskaistakseen sen mukanaan syvyykseen.

»Ja tämän kaiken», hän kuiskasi minulle silmät epätoivosta turvonneina, »tyttäresi tekee minun nenäni edessä.»

Juuri se oli tilanteessa pahinta, hän toisti minulle monta kertaa: Betta ei laisinkaan vaivautunut peittäämään sitä, kuinka vastustamatonta vetoa hän tunsuutta johtajaa kohtaan. Päinvastoin, hän tuppautui tämän läheisyyteen laitoksen käytävillä, toimistossa, luentosaleissa, kahvilassa, välittämättä aviomiehen läsnäolosta, piittaamatta vähääkään että tämä voisi hetkenä minä hyvänsä yllättää heidät. Betta osoitti Saverion seurassa entistä häpeilemättömämmin ihasuksensa toiseen mieheen. Hän kysyi Saveriolta joka aamu ennen töihin lähtöä, oliko hän hyvin pukeutunut, oliko hän kyllin vetävännäköinen. Hän oli myös tullut tahattomasti paljastaneeksi Saveriolle mustasukkaisuutensa, kun laitoksen johtaja oli ilmestynyt erääseen tilaisuuteen mukanaan vaimonsa, joka oli ripustautunut miehensä kylkeen hellyydenosoituksia säästelemättä. Puhumattakaan viipyilevistä tervehdyksistä työpäivän aluksi ja päätteeksi: poskisuudelmista, jotka hivuttautuivat vaivihkaa yhä lähemmäs huulia. Ja entäpä sitten raivokkaat itsenäisyyden vaatimukset? Kun Saverio oli kerran vaimonsa käytöksestä toltaan kiskonut tämän

syrjemmälle yhteen tiedekunnan pimeistä käytävistä ja sanonut, kuinka tuollainen käytös häntä nöyryytti, vaimo oli mekastanut: mitä sinä oikein tahdot, mitä sinä väität, olet hullu, minä teen mitä haluan. Sen jälkeen Betta oli jättänyt hänet niille sijoilleen kiiruhtaakseen kahvilaan tuon supermagneetin imussa. Jos tapaisit hänet – vävyäni painotti – huomaisit, ettei hän juurikaan poikkea niistä alkulimaklonteista, joita oli olemassa ennen evoluution käynnistymistä, sanalla sanoen mies on pelkkä sontaläjä.

Olin hiljaa, annoin hänen purkaa sydäntään. Oli turha huomauttaa hänelle, että hän olisi yhtä hyvin voinut kuvailla itseään luonnehtiessaan laitoksen johtajaa. Oli turha muistuttaa, että miehisen koreuden sijaan Bettaa veti ilmiselvästi puoleensa massiivinen mies-tyyppi – sama tyyppi, jota Saverio itse edusti. Koetin huomauttaa väliin, Savè, tuon kaltaiset hullaantumiset ovat ohimeneviä, lopulta tavat ja tottumukset voittavat, jäljelle jää kiintymys, Mario, tuo ihmeellinen pikku olento. Olisi ikävää, jos poika joutuisi kärsimään teidän keskinäisistä riidoistanne. Usko minua, anna olla. Hänen vastauksensa tuli kuin apteekin hyllyltä ja se järkytti minua: kyllä, tämä haihatus menee ohi ja hän rauhoittuu, mutta minä – *minä* – olen nähnyt kaiken, olen tuntenut kuvotusta, en enää rakasta häntä.

Olisin halunnut syventää tuota näkökulmaa – yhteyttä hänen harhanäkyjensä ja rakkauden päätymisen välillä – mutta hän vaikenä kuultuaan Bettan askeleet käytävällä, ikään kuin olisi säikähtänyt niitä.

»Starnone on yksi Italian parhaista nykykirjailijoista, ja tämä kirja vahvistaa, että erinomainen maine on ansaittu.»

- Itali@ Magazine

DANIELE MALLARICO on menestynyt kuvittaja, jonka maine on jo alkanut hiipua. Kun tytär pyytää häntä hoitamaan nelivuotiaasta Mario-poikaa muutamaksi päiväksi, Daniele suostuu vastahakoisesti: terveys ei ole entisellään, ja töitäkin olisi. Mario osoittautuu pikkuvanhaksi, energiseksi ja lahjakkaaksi pojaksi, joka ei päästä isoisäänsä vähällä. Kaksikon välillä kipunoi ja leiskuu, ja vähitellen leikki muuttuu kahden kovin eri-ikäisen miehen kaksintaisteluksi.

Taistelutanterena toimii Danielen lapsuudenkoti Napolissa, kiihkeässä kaupungissa, joka ei hevillä hellitä otetta kasvateistaan. Menneisyyden haamujen ja tulevan sukupolven kohtaaminen sysää Danieleessa liikkeelle sisäisen dialogin taiteesta, vanhenemisesta, rakkaudesta, kateudesta ja kunnianhimosta. Lopulta hänen on pakko kohdata joukko totuuksia itsestään ja elämästään.

	 9 789510 431795	
www.wsoy.fi	84.2	ISBN 978-951-0-43179-5